

Ks. Krzysztof Bielawny
Gietrzwałd

Zakład jubilerski Andrzeja Adamskiego z Braniewa

Wiek XXI jest okresem, w którym drobne rzemiosło i sztuka rzemieślnicza muszą walczyć o swoje miejsce w zalewie masowej, często tandetnej produkcji różnych przedmiotów. W tym także przedmiotów kultu religijnego, np. monstrancji, relikwiarzy, kielichów i wiele innych. Na uwagę zasługuje w sposób szczególny pracownia jubilerska pana Andrzeja Adamskiego z Braniewa. Od połowy lat osiemdziesiątych XX w. prowadzi on samodzielnie zakład, w którym wytwarza dzieła z bursztynu, bardzo często łącząc je z metalami szlachetnymi takimi jak złoto czy srebro.

Warto tu przypomnieć, że bursztyn bałtycki znano od bardzo dawna. Wykorzystywano go m.in. jako kamień ozdobny. Niezwykłym powodzeniem cieszył się już w Cesarstwie Rzymskim, wyprawiano się po bursztyn już w V w. p.n.e. Szlak bursztynowy wiodł od Adriatyku, aż do Morza Bałtyckiego. Handlowano nim w całej Europie.

Dziś także należy do wysoko cenionych kamieni ozdobnych. Wytwarza się z niego nie tylko biżuterię, ale także przedmioty użytkowe przydatne w kulcie religijnym. Nie wszystkim wiadomo, że Warmia w złotnictwie zapisała swoją chlubną kartę. Pierwsi złotnicy przybyli tu już w XIV w. W latach 1357-1364 tworzył na Warmii Johannes I oraz Borgardus w 1362 r. W drugiej połowie XV w. w Braniewie istniał już cech złotników, który posiadał własny statut. W następnych stuleciach cechy złotnicze rozwijały się coraz dynamiczniej. Poza produkcją naczyń liturgicznych, takich jak monstrancje, kielichy, pateny, relikwiarze itp., wytwarzano także biżuterię, naczynia stołowe, kufle, świeczniki, które bardzo często ozdabiano bursztynem, i to najczęściej bałtyckim¹.

Właśnie warsztat rzemieślniczy pana A. Adamskiego z Braniewa, istniejący od 1997 r., wyrabia naczynia liturgiczne, biżuterię, a także wiele innych przedmiotów codziennego użytku. Do najcenniejszych naczyń liturgicznych należy zaliczyć monstrancje, kielichy, relikwiarze wykonane ze złota i bursztynu lub zdobione bursztynem bałtyckim². A. Adamski do swych prac wykorzystuje przede wszystkim właśnie ów bursztyn bałtycki naturalny.

Sztuka sakralna

W Bazylice Mniejszej p. w. św. Katarzyny w Braniewie znajduje się monstrancja wykonana w 2000 r., kielich z pateną z roku 2001, korona z roku 1999 oraz relikwiarz św. Andrzeja Boboli wykonany w roku 2005.

¹ A. Adamski, Krótki rys historyczny złotnictwa w Braniewie (maszynopis w zbiorach Autora).

² Ankieta – A. Adamski. Złotnicy czynni w Polsce po roku 1945.

Kielich

Monstrancja

Relikwiarz

Korona

Kolejne cenne dzieło, którego twórcą jest pan A. Adamski, to różaniec z roku 2002 w formie pierścienia. Pierścień ten został ofiarowany papieżowi Janowi Pawłowi II 16 października 2002 r. podczas spotkania z pielgrzymami. Za ten dar A. Adamski otrzymał z Sekretariatu Stanu podziękowanie, w którym napisano: „W imieniu Jego Świątobliwości Jana Pawła II dziękuję za cenny dar w postaci złotego pierścienia w formie różańca, Pańskiego autorstwa i wykonania. Ojciec Święty przyjmuje go jako wyraz miłości i oddania dla Następcy św. Piotra. Podczas spotkania z pielgrzymami w dniu 16 października ubiegłego roku Ojciec Święty powiedział: *Wdzięczny jestem za życzliwość, a zwłaszcza za modlitewne wsparcie. Proszę, abyście nadal wspierali mnie przez modlitwę różańcową. Niech Rok Różańca Świętego, który wspólnie przeżywać będziemy, przynosi dobre owoce w sercach wszystkich*”. W imieniu Ojca Świętego Jana Pawła II, arcybiskup Leonardo Sandri kończył list słowami: „ (...) te słowa wdzięczności i modlitwy Jego Świątobliwość kieruje również do Pana, Jego Najbliższych i Współpracowników, zawiera wszystkich Maryi, Królowej Różańca Świętego, i z serca udziela swego Apostolskiego Błogosławieństwa”³.

W 2001 r. pan A. Adamski wykonał kielich mszalny z pateną, który służy wspólnocie Kościoła rzymskokatolickiego p.w. Najświętszej Maryi Panny w Oberursel, w Niemczech.

Pierścień różańcowy

W kościele p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Barcianach znajduje się wykonana w 2007 r. monstrancja ze srebra złoczonego i z białego bursztynu bałtyckiego. Bursztyn w niej występuje jedynie w postaci dwóch wyrzeźbionych kwiatów umieszczonych w górnej i dolnej części monstrancji. Również w kościele p.w. Miłosierdzia Bożego w Olsztynie jest monstrancja ze srebra złoczonego, a w niej miejsce na Najświętszy Sakrament ozdobione jest bursztynem⁴.

³ List arcybiskupa Leonardo Sandri z Watykanu do Andrzeja Adamskiego z dnia 17 stycznia 2003 r.

⁴ Międzynarodowe Biennale Bursztynu we Fromborku, Frombork 2007.

Monstracja w Barcianach

Monstracja w Olsztynie w parafii
Miłosierdzia Bożego

Andrzej Adamski wykonał także dwa relikwiarze, jeden znajduje się w kościele p.w. bł. Reginy Protman w Gronowie, a drugi, w którym są ukryte relikwie Krzyża Świętego, w Klebarku Wielkim. Relikwiarz w Gronowie został wykonany w 1999 r., a w Klebarku Wielkim – w 2002 r.

Relikwiarz w Klebarku
Wielkim

Relikwiarz w Gronowie

Bizuteria

W pracowni pana A. Adamskiego powstaje także piękna biżuteria. Są to małe arcydzieła - różnego rodzaju ozdoby, takie jak bransoletki, pierścionki, kolczyki, zapinki do włosów, naszyjniki i wisiory. Każdy z tych przedmiotów jest niepowtarzalny. W roku 2007 na Międzynarodowym Biennale Bursztynu we Fromborku pan A. Adamski za swoje arcydzieło bransoletę „Ciało niebieskie” otrzymał na nagrodę publiczności.

Zakończenie

Pracownia i warsztat rzemieślniczy pana A. Adamskiego w Braniewie to przykład, że nadal żyją twórcy, których wyroby mają ogromną wartość artystyczną. Ci mało znani artyści, mimo niesprzyjającej koniunktury, starają się zachować dawne rzemiosło artystyczne, wytwarzając naczynia liturgiczne, biżuterię i inne przedmioty. A. Adamski ubolewa, że tak ważny sprzęt liturgiczny, jak kielichy, relikwiarze czy monstrancje są wytwarzane na skalę masową. Jak sam podkreśla, naczynia liturgiczne, które służą do sprawowania kultu liturgicznego winny być wykonane z najcenniejszych kruszców do których należy złoto i bursztyn, każdorazowo według indywidualnych projektów.